Nieuwsbrief #21 november 2024

Alles begint met taal

‘Een oorlog begint niet met wapens, maar met woorden. Lang voor de eerste bommen en raketten vallen, vallen in de taal de eerste slachtoffers te betreuren. In iedere oorlog is de taal de eerste van vele slagvelden. Nog voor er mensen sneuvelen, sneuvelen het fatsoen, de waardigheid en de medemenselijkheid in het spreken.’

‘Het moorden begint met woorden. Daarom is taal de kanarie in de koolmijn; wanneer het publieke discours verschuift in de richting van de systematische haatspraak, is bloedvergieten niet meer veraf.’

(Alicja Gescinka tijdens de Pacificatielezing 2024 te Breda.)

Vrouwen des vaderlands

Er zijn naast de (over)bekende mannen ook veel vrouwen die aan het ontstaan van Nederland een belangrijke bijdrage hebben geleverd. Femke Deen schreef daarover het boek *Moeders des Vaderlands*. Ze bespreekt onder anderen Margaretha van Parma en Louise de Coligny.
In haar geboorteplaats Oudenaarde (België) is een expositie gewijd aan het leven van Margaretha van Parma (1522-1586), dochter van keizer Karel en landvoogdes van de Nederlanden. De tentoonstelling in Museum Oudenaarde loopt nog tot 5 januari 2025.

In het kwartetspel dat Samenwerkingsverband 1572-gemeenten/Geboorte van Nederland uitbracht, wordt ook aan enkele vrouwen aandacht besteed: Kenau Simonsdr Hasselaer en Maria van Nassau.
Over de vier vrouwen van Willem van Oranje maakte Tamara Obreskova de opera *het liefdesleven van Willem van Oranje,* die dit najaar onder haar leiding voor vier uitverkochte zalen is uitgevoerd door theatergezelschap Delcanto in Delft.

Brielle-lezing 2024

Op 30 november houdt de stichting Eersteling der Vrijheid de vijfde Brielle-lezing in de Sint-Catharijnekerk in Brielle. De lezing met de titel ‘Een woelige geschiedenis’ wordt uitgesproken door prof. dr. Annelien de Dijn. Aanvang:14.30 uur. Aanmelden via www.eerstelingdervrijheid.nl

Stadsgedicht van Alkmaar

Diverse steden hebben stadsdichters. Lonneke van Heugten, staddichter van Alkmaar, schreef ter gelegenheid van de herdenking en viering van Alkmaars Victorie op 8 oktober 2024 het volgende gedicht:

Het Historisch Tijdschrift 'Leidschrift' publiceerde een special over *Handelingen en Herdenkingen: 450 jaar Leidens Ontzet*.
Het tijdschrift is te verkrijgen via de webshop van Leiden University Press.

60 Leidse scholen tekenen convenant

Op 21 oktober hebben zo'n zestig scholen, de 3 October Vereeniging en de gemeente Leiden een convenant getekend. Daarin staan afspraken om ook in de toekomst de betrokkenheid van de scholen bij de herdenking en viering te bestendigen en verder vorm en inhoud te geven. Wat in ieder geval blijft is dat de Leidse scholen op 3 oktober dicht zijn.
De Leidse leerlingen kunnen al de nodige kennis hebben: de afgelopen jaren zijn verschillende (strip)boeken verschenen over (de viering van) Leidens Ontzet. Zie ook de vorige nieuwsbrief. Zeer recent kwam er nog een bij: *De nieuwe geuzen en het mysterie van Leidens Ontzet,* geschreven door Lisanne Brouwer en Mark van Egmond. Uitgeverij Volt. De 3 October Vereeniging heeft 25 exemplaren aangeboden aan het Willem-Alexander Kinderziekenhuis.

De wraak van Balthasar

De wraak van Balthasar is de titel van een nieuw boek van Jeroen Windmeijer. Daarin onderzoekt een rechercheur enkele raadselachtige moorden. De enige aanwijzingen lijken te wijzen naar het verleden van Delft en de moord op Willem van Oranje. De thriller onthult het échte verhaal achter die moord, zo beweert de samenvatting

Scheepswrakken in het Amsterdamse IJ

In 1573 zonk een groep Watergeuzen afgedankte schepen af in het smalste deel van het Amsterdamse IJ met als doel de stad af te snijden, om zo het stadsbestuur eindelijk aan hun kant en die van Willem van Oranje te krijgen. Onlangs zijn bij archeologisch onderzoek restanten van deze scheepsblokkade gevonden. De blokkade mondde later dat jaar uit in de Slag op de Zuiderzee. Hoewel de Watergeuzen die wonnen, duurde het nog tot 1578 voordat Amsterdam zich, als laatste Hollandse stad, aansloot bij de Opstand. De gevonden resten blijven overigens op de IJbodem liggen en worden niet naar boven gehaald.

Over die aansluiting van Amsterdam bij de Opstand (Alteratie) en wat daarna gebeurde schreef het Parool op 12 oktober 2024 een artikel. Dat verhaalt over de abrupte overgang van een Spaansgezind, katholiek stadsbestuur naar een protestants stadsbestuur: 'goed voor de handel, minder fijn voor katholieke Amsterdammers'.

Pacificatielezing 2024

In de Grote Kerk van Breda sprak op 9 november 2024 Alicja Gescinka de veertigste Pacificatielezing uit: *Van het wrede naar de vrede. Vergeving als politieke deugd*. De lezing is ook opgenomen in een brochure. Te bestellen via www.pacificatielezingen.org

Apologielezing 2024

De stichting Nederlandse Onafhankelijkheid ziet veel belangstelling en waardering voor de Nederlandse onafhankelijkheidsgeschiedenis, met het Plakkaat van Verlatinghe als belangrijke getuigenis daarvan. Jaarlijks organiseert de stichting de Apologielezing, geïnspireerd op de Apologie van Willem van Oranje tegen zijn ban door Filips II. De Apologie werd op 13 december 1580 aan de Staten-Generaal der Nederlanden aangeboden. De tekst van de Apologie is van belang geweest voor het Plakkaat van Verlatinghe.
Op 13 december 2024 wordt de Apologielezing verzorgd door auteur Jeroen Windmeijer in museum Prinsenhof te Delft. Informatie: www.nederlandseonafhankelijkheid.nl

Serie over vergeten Zeeuwse verhalen

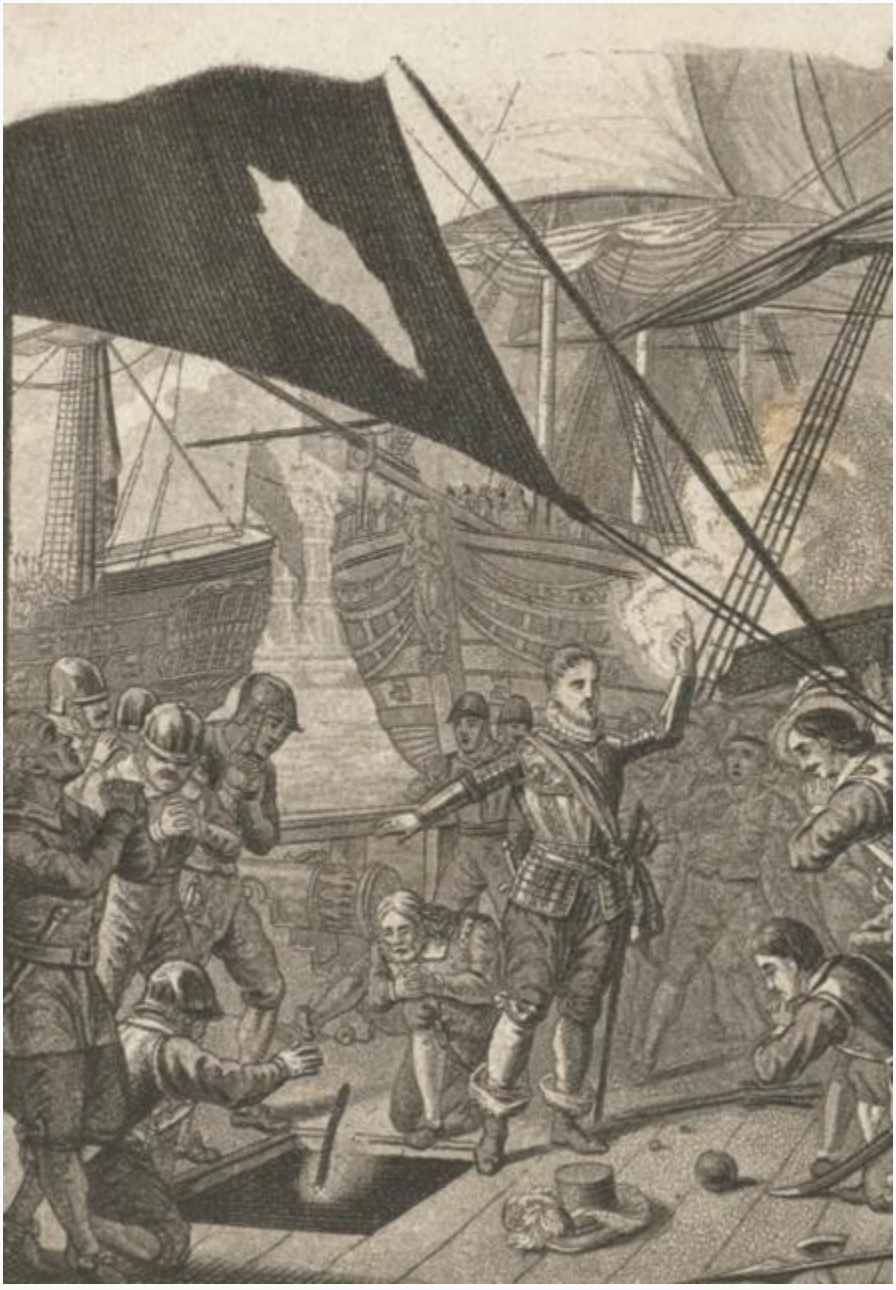

In de documentaire en seriereeks *Spanje of Oranje* van regisseur Joska Zinkweg komen vergeten Zeeuwse verhalen uit de Tachtigjarige Oorlog komen aan de orde. In de serie wordt per gemeente ingezoomd op de Tachtigjarige Oorlog. Zo is er aandacht voor onder andere het Zeeuws-Vlaamse gehucht Turkeye en de wapenspreuk Luctor et Emergo.

De Veerse editie van voornoemde seriereeks werd in oktober 2024 aangestipt in het programma Noord-Zuid-Oost-West van omroep Max. Hier werd het bijzondere verhaal verteld van Sebastián de Lange. Deze Veerse admiraal probeerde in 1572 met zijn schip vier Spaanse schepen te verhinderen Middelburg te versterken. Zijn schip liep echter vast, waarop de Spanjaarden het wilden enteren. Liever dan zich over te geven stak hij

de lont in het kruit. Zo kwamen hij, zijn bemanning en de Spanjaarden om. Zijn naam leeft voort in een Veerse straat, een eilandje en een polder.

Karel van Manderprijs

De Karel van Manderprijs, voor de beste kunsthistorische publicatie, is dit jaar gewonnen door Richard de Beer met zijn boek *Kerkgewaden in de verdrukking: Paramenten in de Republiek als dragers van identiteit, 1580-1650*.
Op de shortlist stond ook het boek van Marianne Eekhout *Memorabilia van de Tachtigjarige Oorlog. De rol van voorwerpen in de oorlogsherinnering, 1566-1750*.

Socials

Volgt u ons al via social media? Het SW 1572 is te vinden op:

- Instagram (@geboortevannederland)

Heeft u een mooi initiatief, een boeiende lezing, informatie over activiteiten of kennis die u met ons wilt delen?
Neem dan contact op met ons via contact@geboortevannederland.nl

Website

Op de website geboortevannederland.nl staan onder andere tentoonstellingen, theaterstukken, wandel- en fietsroutes. De Koninklijke Bibliotheek zal de website archiveren zodat deze gegevens ook in de toekomst bewaard blijven.

Informatie over de nieuwsbrief

Voor informatie en / of vragen kunt u contact opnemen via contact@geboortevannederland.nl